

Ke zkvalitnění a zhospodárnění velení

Rozhovor s generálporučíkem Václavem Vitanovským

Jaké důvody vedly velení armády, aby zahájilo práce na zkvalitnění a zhospodárnění velení?

Myslím, že není třeba široce rozvádět důvody, které vedly k tomu, aby se přistoupilo k cílevědomému a postupnému odstranění těch disproporcí, které se v procesu velení nahromadily ať již jako objektivní důsledek vědecko-technické revoluce, nebo jako subjektivní nedostatky poválečného vývoje velení. Opatření, která jsou výsledkem „Návrhu“, představují v armádě kromě toho praktickou realizaci lednového a listopadového usnesení ÚV KSČ z minulého roku, jakož i usnesení XIII. sjezdu KSČ k otázkám řízení.

Jakým způsobem se „Návrh“ připravoval?

Ministr národní obrany rozhodl již na začátku minulého roku řešit problémy velení a ustanovil pracovní skupinu, které uložil analyzovat současný stav velení v ČSLA a vypracovat návrh na konkrétní opatření k jeho zkvalitnění a zhospodárnění, se zvláštním zřetelem na úroveň centrálních orgánů. Práce skupiny byla zaměřena především do tří hlavních oblastí:

1. do oblasti teorie velení a řízení s cílem vyjasnit a zhodnotit současný stav teoretické základny velení a její vztah k potřebám praxe a dalšího rozvoje velení;

2. do oblasti podmínek velení čs. ozbrojeným silám za války s cílem odhalit rozpory v současném systému velení jak vojskům polního velení, tak velení na teritoriu za války a navrhnout opatření k jejich odstranění;

3. do oblasti velení čs. ozbrojeným silám v míru s cílem posoudit a zhodnotit, jak současná mírová praxe velení odpovídá jeho základním principům, kon-

krétním požadavkům bojové pohotovosti a možnostem, které pro zvýšení jeho efektivnosti skýtá současná úroveň společenského, vědeckého a technického rozvoje. Navrhnout velení armády opatření pro další rozvoj velení a pro další zaměření vědecké práce v této oblasti.

Současně byly z příslušníků centrálních orgánů okruhů, akademií, sestaveny pracovní skupiny, kterým bylo uloženo provést analýzu jednotlivých dílčích oblastí velení podle vypracované metodiky a z hlediska vypracované hypotézy rozvoje velení. Vedle toho v průběhu celého roku probíhalo u dvou svazků experimentální ověřování některých dílčích otázek velení na taktickém stupni a ve výzkumném ústavu 401 práce na metodologické koncepci perspektivního rozvoje velení. Můžeme tedy říci, že v průběhu celého minulého roku probíhala na široké frontě intenzivní analytická práce, která vyústila do „Návrhu“, k jehož realizaci v současné době přistupujeme.

Z čeho „Návrh“ vychází a jaké byly podklady pro jeho zpracování?

Celý „Návrh“ vychází ze základních závěrů koaliční doktríny států Varšavské smlouvy, vojenské doktríny ČSSR, z platných závěrů socialistické vojenské vědy, společenských a technických věd, jakož i nových vědních odvětví zaangažovaných v procesu velení a řízení, jako jsou kybernetika, operační výzkum a další. Opírá se o dosavadní zkušenosti vlastní praxe velení a zdůvodněné tendence jeho vývoje a bylo v něm využito všech dostupných zkušeností Sovětské armády, ostatních spojeneckých armád i známých zkušeností ostatních armád. Přitom „Návrh“ respektuje nezbytnou návaznost na celkový systém velení v rámci Varšavské smlouvy.

Rozvoj velení naší armády tedy neprobíhá nijak izolovaně. Soustavně jsou sledovány výsledky, dosažené v socialistických i ostatních armádách a je využíváno všech příležitostí a možností k vzájemné informovanosti a výměně zkušeností. Je k tomu plně využíváno všech dostupných teoretických materiálů Sovětské i ostatních armád, včetně ideologicky přijatelných zkušeností západních.

Pro informaci několik slov o současném stavu řešení těchto otázek. Pokud se týká současného stavu využívání výpočetní techniky, tak si nemůžeme zastírat fakt, že v celé naší koalici je proti celosvětovému průměru nízký stupeň. Proto jsou pro současnou pětiletku přijímána opatření k odstranění tohoto stavu, kupř. 19 % sumy plánované na vědecko-technický rozvoj je určeno na rozvoj výpočetní techniky. Ve všech armádách naší koalice se na otázkách rozvoje velení, zejména jeho mechanizace a automatizace, intenzivně pracuje.

Na rozvoji velení pozemním vojskům se dnes v Sovětské armádě intenzivně pracuje a my s tím počítáme. Musíme ale zabránit tomu, abychom vyřešením

problému a jeho zavedením do koaličního systému nebyli zaskočeni nepřipraveností velitelského sboru a našeho systému velení. To by nás pak stálo dalších pět i více let s jeho ovládnutím a to si v žádném případě nemůžeme dovolit. Odtud plyne ten intenzivní zájem velení armády o tyto otázky.

Hlavním problémem velení armády není ovšem zavedení výpočetní techniky a vypracování projektů a programů, ale je jím příprava velitelského sboru, jeho nový způsob myšlení, ovládnutí nových vědeckých poznatků, metod práce a způsobů využití nové techniky. Těžiště naší současné práce v tomto období leží i v oblasti mírových a teritoriálních činností, které musí vyšším stupněm autonomnosti a samostatnosti reagovat na konkrétní podmínky státu a armády. Kromě toho nám to diktuje i naše rozvinutá výroba děrnoštitkové techniky, v jejímž využití co do počtu souprav na milión obyvatel jsme s indexem sto na prvním místě v našem táboře. Kromě toho považujeme za internacionální povinnost přispět v rámci svých schopností a možností k řešení tohoto složitého a společného úkolu. Tolik je nezbytné uvést k otázce toho co děláme my ve vztahu k celokoaličním zájmům.

Jaká je obsahová struktura „Návrhu“?

Předložený „Návrh“ ve své podstatě obsahuje dvě části.

Prvou část tvoří perspektivní modely velení, které v podstatě představují ten konečný cíl, kterého má být postupnou přestavbou systému velení dosaženo. Ve své teoretické části ukazuje na jakých teoretických základech a podle jakých požadavků jednotlivých vědních disciplín i na bázi jakých reálných možností byl vypracován. Vychází ze zásady, že hlavním kritériem efektivnosti systému velení je jeho efektivnost v polních podmínkách. Proto byly nejprve vypracovány modely systému polního velení. Pak byly analyzovány odlišnosti velení za války a v míru a na tomto základě byly vypracovány modely velení v míru tak, aby byly především respektovány požadavky trvalé bojové pohotovosti a snadného a rychlého vyčlenění polního velení v našich konkrétních podmínkách.

Přirozeně perspektivnost je třeba chápat relativně, její časová platnost je ohraničena takovou perspektivou, pro kterou má současná úroveň poznání a schopnost předvídání zdůvodněné podklady. Perspektivní modely systému velení jsou doktrinálního charakteru.

Druhou část návrhu tvoří první etapa realizace tohoto systému velení. Tato první etapa obsahuje v podstatě ty otázky, které s ohledem na soudobou techniku a soudobou úroveň myšlení lidí je možné realizovat již v současné době. Současně realizace této etapy vytvoří podmínky k realizaci perspektivního modelu v dalším.

Jaké jsou tedy nezbytné předpoklady k důsledné realizaci navrhovaných opatření?

Přestavba systému velení se bude týkat naší armády v celé její horizontální a vertikální struktuře. To znamená, dotkne se všech stupňů velení. Přirozeně diferencovaně. V podstatě bude se řešit úprava této struktury ve směru shora dolů. Některé závěry, které vyplynou ze zkoušky u vybraných svazků, budou se realizovat potud, pokud vycházejí z celkové koncepce cílového modelu. Tudíž je třeba očekávat, že v té či oné podobě některé dílčí změny budou probíhat v celé struktuře naší armády.

Samozřejmě kvalitativní krok vpřed, který si od realizace a jmenovitě první etapy slibujeme, neleží rozhodně v organizačních změnách. Ty samy o sobě vytvářejí jen vhodné předpoklady k tomu, aby mohlo být efektivně uplatněno nové pojetí vnitřního obsahu velení, aby mohly být správně uplatněny přijaté zásady, principy, nové vazby, vztahy a metody práce. To v žádném případě nejsou jen nějaké deklarativní teoretické teze. Faktem je, že realizace přestavby velení bude úspěšná jen tehdy, jestliže všichni jednotně pochopíme její smysl, jestliže se dokážeme oprostit od konzervatismu, vžitých návyků a subjektivních vlivů. Uskutečnění cílů navrhované přestavby velení vyžaduje především jednotné pojetí obsahu i metod realizace.

Musíme proto opatření etapy chápat jako první krok na cestě k soudobému kvalitnímu a efektivnímu velení. V žádném případě si nesmíme myslet, že jsme problém vyřešili vypracováním působnosti, tabulek počtů, určitým předislováním složek a že tato opatření začnou působit automaticky. Před námi stojí velký a složitý úkol změnit myšlení lidí a připravit nezbytné předpoklady k dalšímu vývoji jak na frontě politické a odborné výchovy, tak na frontě vědecké práce.

Proto i Vojenskou mysl bude v souvislosti s plněním tohoto úkolu čekat mnoho teoretické práce v souvislosti s perspektivou mechanizace a automatizace velení a se všemi aspekty společenskými, metodickými a i technickými, které s tím souvisejí. Čtenáře Vojenské mysli budeme proto postupně seznamovat s těmito teoretickými problémy.